

چهل حديث گمربار از حضرت امام رضا (ع)

Photo Razavi

قال الامام علی بن موسی الرضا (صلوات الله و سلامه عليه) :

۱ - مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِشَطِّ الْفَرَاتِ، كَانَ كَمْنَ زَارَ اللَّهَ فَوْقَ عَرْشِهِ.^(۶۶)
فرمود: هر مؤمنی که قبر امام حسین علیه السلام را کنار شط فرات در کربلاه زیارت کند همانند کسی است که خداوند متعال را بر فراز عرش زیارت کرده باشد.

۲ - كَتَبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَلْبُعُ شِيعَتِي : إِنَّ زِيَارَتِي تَعْدُلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلْفَ حَجَّةَ، فَثُلُثٌ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَلْفُ حَجَّةِ؟! قَالَ: إِنَّ وَاللَّهِ، وَأَلْفُ أَلْفِ حَجَّةَ، لِمَنْ زَارَهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ.^(۶۷)
به یکی از دوستانش نوشته: به دیگر دوستان و علاقمندان ما بگو: ثواب زیارت قبر من معادل است با یک هزار حج.
راوی گوید: به امام جواد علیه السلام عرض کرد: هزار حج برای ثواب زیارت پدرت می باشد؟!
فرمود: بلی ، هر که پدرم را با معرفت در حقش زیارت نماید، هزار هزار یعنی یک میلیون حج ثواب زیارتتش می باشد.

۳ - قال عليه السلام : أَوْلُ مَا يُحَاسِبُ الْعَبْدُ عَلَيْهِ، الصَّلَاةُ، فَإِنْ صَحَّتْ لَهُ الصَّلَاةُ صَحَّ مَاسِوَاهَا، وَ إِنْ رُدَّتْ رُدًّا مَاسِوَاهَا.^(۶۸)
فرمود: اولين عملی که از انسان مورد محاسبه و بررسی قرار می گيرد نماز است ، چنانچه صحيح و مقبول واقع شود، بقیه اعمال و عبادات نیز قبول می گردد و گرنه مردود خواهد شد.

۴ - قال عليه السلام : لِلصَّلَاةِ أَرْبَعَةُ آلَافِ بَابٍ.^(۶۹)
فرمود: نماز دارای چهار هزار (۴۰۰۰) جزء و شرط می باشد.

۵ - قال عليه السلام : الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلِّ نَقِيٍّ.^(۷۰)
فرمود: نماز، هر شخص باتفاق و پرهیزکاری را - به خداوند متعال - نزدیک کننده است .

۶ قال عليه السلام : يُؤْخَذُ الْعُلَمَاءُ بِالصَّلَاةِ وَ هُوَ أَبْنُ سَبْعِ سِينِينَ.^(۷۱)
فرمود: پسران باید در سنین هفت سالگی به نماز و دار شوند.

٧ - قال عليه السلام : فَرَضَ اللَّهُ عَلَى النِّسَاءِ فِي الْوُضُوءِ أَنْ تَتَبَدَّأَ الْمَرْأَةُ بِبَاطِنِ ذِرَاعِهَا وَ الرَّجُلُ بِظَاهِرِ الدِّرَاعِ.
فرمود: خداوند در وضو بر زنان لازم دانسته است که از جلوی آرنج دست ، آب بریزند و مردان از پشت آرنج . (این عمل از نظر فتاوی مراجع تقیید مستحب می باشد).

٨ - قال عليه السلام : رَجَمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْبَى أُمَّرَانَا، قَيْلَ: كَيْفَ يُحْيِي أَمْرَكُمْ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَعْلَمُ غُلُومَنَا وَ يُعْلَمُهَا النَّاسُ.
فرمود: رحمت خدا بر کسی باد که امر ما را زنده نماید، سؤال شد: چگونه؟ حضرت پاسخ داد: علوم ما را فرا گیرد و به دیگران بیاموزد.

٩ - قال عليه السلام : لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَ لَنْتَهُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ، أَوْ لَيْسْتَعْمَلْنَ عَلَيْكُمْ شِرَارُكُمْ، فَيَدْعُو خَيْرُكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ.
فرمود: باید هر یک از شماها امر به معروف و نهی از منکر نماید، وگرنه شرورترین افراد بر شما تسلط یافته و آنچه که خوبان شما، دعا و نفرین کنند مستجاب نخواهد شد.

١٠ - قال عليه السلام : مَنْ لَمْ يَعْلِمْ عَلَى مَا يُكَفِّرُ بِهِ دُنْوَبَهُ، فَلَيَكُثُرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، فَإِنَّهَا تَهْدُمُ الدُّنْوَبَ هَذِهِمَا.
فرمود: کسی که توان جبران گناهانش را ندارد، زیاد بر حضرت محمد و اهل بیت آن حضرت علیهم السلام صلوات و درود فرستد، که همانا گناهانش اگر حق الناس نباشد محو و نابود گردد.

١١ - قال عليه السلام : الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ تَعْدُلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَ التَّسْبِيحُ وَالنَّهْلَلِ وَالنَّكْبِيرَ.
فرمود: فرستادن صلوات و تحيت بر حضرت محمد و اهل بیت آن حضرت علیهم السلام در پیشگاه خداوند متعال ، پاداش گفتن ((سبحان الله ، لا إله إلا الله ، الله اکبر)) را دارد.

١٢ - قال عليه السلام : لَوْ خَلَتِ الْأَرْضُ طَرْفَةً عَيْنٌ مِنْ حُجَّةٍ لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا.
فرمود: چنانچه زمین لحظه ای خالی از حجت خداوند باشد، اهل خود را فرو می برد.

١٣ - قال عليه السلام : عَلَيْكُمْ سِلَاحُ الْأَنْبِيَاءِ، فَقَيْلَ لَهُ: وَ مَا سِلَاحُ الْأَنْبِيَاءِ؟ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ! فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الدُّعَاءُ.
فرمود: بر شما باد به کارگیری سلاح پیامبران ، به حضرت گفته شد: سلاح پیغمبران علیهم السلام چیست ؟ در جواب فرمود: توجه به خداوند متعال ؛ و دعا کردن و از او کمک خواستن می باشد.

١٤ - قال عليه السلام : صَاحِبُ الْعِمَّةِ يَجْبُ عَلَيْهِ التَّوْسِيعَةُ عَلَى عَيَالِهِ.
فرمود: هر که به هر مقداری که در توانش می باشد، باید برای اهل منزل خود انفاق و خرج کند.

١٥ - قال عليه السلام : الْمَرَضُ لِلْمُؤْمِنِ تَطْهِيرٌ وَرَحْمَةٌ وَلِلْكَافِرِ تَعْذِيبٌ وَلَعْنَةٌ، وَ إِنَّ الْمَرَضَ لَا يَزَالُ بِالْمُؤْمِنِ حَتَّى لَا يَكُونَ عَلَيْهِ ذَنْبٌ.
فرمود: مريضی ، برای مؤمن سبب رحمت و آمرزش گناهانش می باشد و برای کافر عذاب و لعنت خواهد بود. سپس افزود: مريضی ، همیشه همراه مؤمن است تا آن که از گناهانش چیزی باقی نماند و پس از مرگ آسوده و راحت باشد.

١٦ - قال عليه السلام : إِذَا اكْتَهَلَ الرَّجُلُ فَلَا يَدْعَ أَنْ يَأْكُلَ بِاللَّئِنِ شَيْئًا، فَإِنَّهُ أَهْدَءُ لِنَوْمِهِ، وَ أَطْبَعَ لِلنَّكْهَةِ.
فرمود: وقتی که مرد به مرحله پیری و کهولت سن برست، حتما هنگام شب قبل از خوابیدن مقداری غذا تناول کند که برای آسودگی خواب مفید است ، همچنین برای هم خوابی و زنششوی سودمند خواهد بود.

١٧ - قال عليه السلام : إِنَّمَا يُرَادُ مِنَ الْإِمَامِ قِسْطَهُ وَ عَدْلُهُ، إِذَا قَالَ صَدَقَ، وَ إِذَا حَكَمَ عَدْلًا، وَ إِذَا وَعَدَ أَنْجَرَ.
فرمود: همانا از امام و راهنمای جامعه ، مساوات و عدالت خواسته شده است که در سخنان صادق ، در قضاوی ها عادل و نسبت به و عده هایش وفا نماید.

١٨ - قال عليه السلام : لَا يُجْمِعُ الْمَالُ إِلَّا بِخَمْسٍ خَصَالٍ: بِبُخْلٍ شَدِيدٍ، وَ أَمْلٍ طَوِيلٍ، وَ جِرْصٍ غَالِبٍ، وَ قَطْبِيَّةِ الرَّجْمِ، وَ إِثْرَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ.
فرمود: ثروت ، انباشته نمی گردد مگر با یکی از پنج خصلت : بخیل بودن ، آرزوی طول و دراز داشتن ، حریص بر دنیا بودن ، قطع صله رحم کردن ، آخرت را فدای دنیا کردن .

۱۹ - قال عليه السلام : لَوْ أَنَّ النَّاسَ قَصَرُوا فِي الطَّعَامِ، لَأَسْتَقَمْتُ أَبْدَأُهُمْ.^(۸۴)
فرمود: چنانچه مردم خوراک خوش را کم کنند و پرخوری نمایند، بدنهای آنها دچار امراض مختلف نمی شود.

۲۰ - قال عليه السلام : مَنْ خَرَجَ فِي حَاجَةٍ وَ مَسَحَ وَجْهَهُ بِماءِ الْوَرْدِ لَمْ يَرْهُقْ وَجْهَهُ قَتْرٌ وَ لَا ذَلَّةٌ.^(۸۵)
فرمود: هرگز هنگام خروج از منزل برای حوايج زندگی خود، صورت خوش را با گلاب خوشبو و معطر نماید، دچار ذلت و خواری نخواهد شد.

۲۱ - قال عليه السلام : إِنَّ فِي الْهَنْدِبَاءِ شِفَاءً مِنْ أَلْفِ دَاءٍ، مَا مِنْ دَاءٍ فِي جَوْفِ الْأَنْسَانِ إِلَّا قَمَعَهُ الْهَنْدِبَاءُ.^(۸۶)
فرمود: گیاه کاسنی شفای هزار نوع درد و مرض است ، کاسنی هر نوع مرضی را در درون انسان ریشه کن می نماید.

۲۲ - قال عليه السلام : السَّخْنُ يَأْكُلُ طَعَامَ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ، وَ الْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ طَعَامَ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ.^(۸۷)
فرمود: افراد سخاوتمند از خوراک دیگران استفاده می کنند تا دیگران هم از امکانات ایشان بهره گیرند و استفاده کنند؛ ولیکن افراد بخیل از غذای دیگران نمی خورند تا آنها هم از غذای ایشان نخورند.

۲۳ - قال عليه السلام : شَيَعْتُنَا الْمُسْلِمُونَ لِأَمْرِنَا، الْأَخْذُونَ بِقُولُنَا، الْمُخَالِفُونَ لِأَعْدَائِنَا، فَمَنْ لَمْ يَكُنْ كَذِلَكَ فَلَيْسَ مَنًا.^(۸۸)
فرمود: شیعیان ما کسانی هستند که تسليم امر و نهی ما باشند، گفتار ما را سرلوخه زندگی در عمل و گفتار خود قرار دهند، مخالف دشمنان ما باشند و هر که چنین نباشد از ما نیست .

۲۴ - قال عليه السلام: مَنْ تَذَكَّرْ مُصَابَتَنَا، فَبَكِيَ وَ أَبْكَى لَمْ تَبْكِ عَيْنُهُ يَوْمَ تَبَكَّى الْعَيْنُونَ، وَ مَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يُحْبِي فِيهِ أَمْرُنَا لَمْ يَمْتَ قَلْبَهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ.^(۸۹)
فرمود: هر که مصائب ما اهل بیت عصمت و طهارت را یادآور شود و گریه کند یا دیگری را بگریاند، روزی که همه گریان باشند او نخواهد گردیست ، و هر که در مجلسی بشنید که علوم و فضائل ما گفته شود همیشه زنده دل خواهد بود.

۲۵ - قال عليه السلام : الْمُسْتَتِرُ بِالْحَسَنَةِ يَعْدُلُ سَبْعِينَ حَسَنَةً، وَ الْمُذَبِّعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ، وَ الْمُسْتَتِرُ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ.^(۹۰)
فرمود: انجام دادن حسن و کار نیک به صورت مخفی ، معادل هفتاد حسن است ؛ و آشکار ساختن گناه و خطأ موجب خواری و پستی می گردد و پوشاندن و آشکار نکردن خطأ و گناه موجب آمرزش آن خواهد بود.

۲۶ - أَنَّهُ سُئِلَ مَا الْعُقْلُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : التَّجَرُّعُ لِلْعُصَيْنَةِ، وَ مُدَاهَنَةُ الْأَعْدَاءِ، وَ مُدَارَاةُ الْأَصْدِيقَاءِ.^(۹۱)

از امام رضا عليه السلام سؤال شد که عقل و هوشیاری چگونه است ؟
حضرت در جواب فرمود: تحمل مشکلات و ناملایمات ، زیرک بودن و حرکات دشمن را زیر نظر داشتن ، مدارا کردن با دوستان می باشد - که اختلاف نظرها سبب فتنه و آشوب شود.

۲۷ - قال عليه السلام : مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا بِتَحْرِيمِ الْحَمْرَ، وَ أَنْ يُقَرَّبَ إِلَيْهِ اللَّهُ يَغْفِلُ مَا يَشَاءُ.^(۹۲)
فرمود: خداوند هیچ پیغمبری را نفرستاده مگر آن که در شریعت او شراب و مسکرات حرام بوده است ، همچنین هر یک از پیامبران معتقد بودند که خداوند هر آنچه را اراده کند انجام می دهد.

۲۸ - قال عليه السلام : لَا تَنْرُكُوا الطَّبِيبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَقِيَوْمٍ وَ يَوْمٍ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَقِيَ كُلَّ جُمُعَةٍ.^(۹۳)
فرمود: سعی نمایند هر روز ، از عطر استفاده نمائید و اگر نتوانستید یک روز در میان ، و اگر نتوانستید پس هر جمیعه خود را معطر و خوشبو گردانید (با رعایت شرائط زمان و مکان).

۲۹ - قال عليه السلام : إِذَا كَذَبَ الْوَلَاةُ حُبِسَ الْمَطْرُ، وَ إِذَا جَازَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدَّوْلَةُ، وَ إِذَا حُبِسَتِ الرَّكَاءُ هَانَتِ الْمَوَاشِي.^(۹۴)
فرمود: هرگاه والیان و مسئولان حکومت دروغ گویند باران نمی بارد، و اگر رئیس حکومت ، ظلم و ستم نماید پایه های حکومتش سست و ضعیف می گردد؛ و چنانچه مردم زکات و خمس مالشان را نپردازند چهارپایان می میرند.

۳۰ - قال عليه السلام : الْمَلَائِكَةُ تُقْسِمُ أَرْزَاقَ بَنِي آدَمَ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ، فَمَنْ نَامَ فِيمَا بَيْنَهُمَا نَامَ عَنْ رِزْقِهِ.^(۹۵)
فرمود: ما بین طلوع سیده صبح تا طلوع خورشید ملائکه الهی ارزاق انسان ها را سهمیه بندی می نمایند، هرگز در این زمان بخوابد غافل و محروم خواهد شد.

۳۱ - قال عليه السلام : مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَّاجَ اللَّهُ فَلَبِّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.^(۹۶)
فرمود: هرگز مشکلی را از مؤمنی برطرف نماید و او را خوشحال سازد، خداوند او را در روز قیامت خوشحال و راضی می گردد.

۳۲ - قال عليه السلام : إِنَّا لَعَرْفُ الرَّجُلَ إِذَا رَأَيْنَاهُ بِحَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَ بِحَقِيقَةِ التَّفَاقِ.^(٩٧)
فرمود: همانا ما اهل بیت عصمت و طهارت چنانچه شخصی را بنگریم ، ایمان و اعتقاد او را می شناسیم که اعتقادات درونی و افکار او چگونه است .

۳۳ - إِلَّا أَن يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثٌ حِصَالٌ: سُنَّةُ مِنَ اللَّهِ وَ سُنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ وَ سُنَّةُ مِنْ وَلَيْهِ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنَ اللَّهِ فَكِتْمَانُ السَّرِّ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ مُدَارَأُ النَّاسِ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلَيْهِ فَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبِ.^(٩٨)
فرمود: مؤمن ، حقیقت ایمان را درک نمی کند مگر آن که سه خصلت را دارا باشد: خصلتی از خداوند، که کتمان اسرار افراد باشد، خصلتی از پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله که مدارا کردن با مردم باشد، خصلتی از ولی خدا که صبر و شکیباتی در مقابل شدائی و سختی ها را داشته باشد.

۳۴ - قال عليه السلام : إِنَّ الصَّمَدَتْ بَابُ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ، يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ، إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ.^(٩٩)
فرمود: همانا سکوت و خاموشی راهی از راه های حکمت است ، سکوت موجب محبت و علاقه می گردد، سکوت راهنمایی برای کسب خیرات می باشد.

۳۵ - قال عليه السلام : مِنَ السُّنَّةِ التَّرْوِيجُ بِاللَّئِلِ، لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ اللَّيلَ سَكَناً، وَ النِّسَاءُ إِنَّمَا هُنَّ سَكَنٌ.^(١٠٠)
فرمود: بهترین وقت برای ترویج و زناشویی شب است که خداوند متعال شب را وسیله آرامش و سکون قرار داده ، همچنین زنان آرام بخش و تسکین دهنده می باشدند.

۳۶ - قال عليه السلام بما منْ عَنِدِ زَارَ قَبْرَ مُؤْمِنٍ، فَقَرَأَ عَلَيْهِ «إِنَّ أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقُدْرِ» سَبْعَ مَرَّاتٍ، إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَ لِصَاحِبِ^(١٠١)
الْقَبْرِ.
فرمود: هر بنده ای از بندگان خداوند بر قبر مؤمنی جهت زیارت حضور یابد و هفت مرتبه سوره مبارکه إِنَّا أَنْزَلْنَا را بخواند، خداوند متعال گناهان او و صاحب قبر را مورد بخشش و امرزش قرار می دهد.

۳۷ - قال عليه السلام : الْأَخْ أَكْبَرُ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ.^(١٠٢)
فرمود: برادر بزرگ جانشین و جایگزین پدر خواهد بود.

۳۸ - قال عليه السلام : إِنَّمَا تَعْضِبُ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ، فَلَا تَعْضِبْ لَهُ بِأَكْبَرِ مِمَّا عَصَبَ عَلَى نَفْسِهِ.^(١٠٣)
فرمود: چنانچه در موردی خواستی غضب کنی و برای خدا برخورد نمائی ، پس متوجه باش که غضب و خشم خود را در جهت و محدوده رضایت و خوشنودی خداوند، اعمال کن .

۳۹ - قال عليه السلام: حَيْزِ الْأَعْمَالِ الْحَرْثُ، تَرْزَعُهُ فَيَأْكُلُ مِنْهُ الْبُرُّ وَ الْفَاجِرُ، أَمَّا الْبُرُّ فَمَا أَكَلَ مِنْ شَيْءٍ إِسْتَعْفَرَ لَكَ، وَ أَمَّا الْفَاجِرُ فَمَا أَكَلَ مِنْ شَيْءٍ لَعَنَهُ، وَ يَأْكُلُ مِنْهُ الْبَهَائِمُ وَ الطَّيْرُ.^(١٠٤)
فرمود: بهترین کارها، شغل کشاورزی است ، چون که در نتیجه کشت و تلاش ، همه انسان های خوب و بد از آن استفاده می کنند. اما استفاده خوبان سبب امرزش گناهان می باشد، ولی استفاده افراد فاسد و فاسق موجب لعن ایشان خواهد شد، همچنین تمام پرنده ها و چرندگان از تلاش و نتیجه کشت بهره مند خواهند شد.

۴۰ - قال عليه السلام : مَنْ تَرَكَ السَّعْيَ فِي حَوَائِجِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءِ، قَضَى اللَّهُ لَهُ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، وَ قَرَثْ بِنَا فِي الْجَنَانِ^(١٠٥)
عَيْنِهِ.
فرمود: هر کس روز عاشورای امام حسین علیه السلام ، دنبال کسب و کار نرود (و مشغول عزاداری و حزن و اندوه گردد) ، خداوند متعال خواسته ها و حوائج دنیا و آخرت او را برآورده می نماید؛ و در بهشت چشمش به دیدار ما - اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام - روشن می گردد.

امام رضا (ع):

إِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَا تَبِعُونَا .

اگر مردم زیبایی های سخنان ما را می دانستند ، بی شک از ما پیروی می کردند .

معانی الأخبار ، ص ۱۸۰